

Soldaat van Oranje: Groots en intiem

Musical

'Soldaat van Oranje', New Productions, n.a.v. de roman van Erik Hazelhoff Roelfzema; De TheaterHangaar, Vliegveld Valkenburg, www.soldaatvan-oranje.nl

„Hitler is de vrijheid”, zingen personages in 'Soldaat van Oranje'. De parallellen met het heden zijn meteen duidelijk. „Als wij niets doen, wie dan?”, zingen anderen: „Het gaat niet over als je je ogen sluit”.

Een indrukwekkend appèl aan het publiek. Na het boek (1971) en de film (1977) blijkt de thematiek over principes en keuzes in moeilijke (oorlogs-)tijden nog altijd (weer) actueel. De musical is een overtuigende en eigentijdse variant die vertelt over vroeger en die laat nadenken over het heden. Het ijzersterke script van Edwin de Vries volgt bovendien sterker dan de film de persoonlijke afwegingen van hoofdpersoon Erik Hazelhoff Roelfzema uit het boek, aangevuld met een aangrijpende liefdeslijn.

Producenten Fred Boot en Robin de Levita kozen voor een enorm grootse decoropzet. In een hangaar bouwden ze een theater met een draaischijf waarop het publiek zit. Het publiek draait zo van set naar set en komt ogen en oren te kort. Tijdens het draaien worden op eveneens draaiende muren zwartwit-archiefbeelden geprojecteerd, die de inhoud en de sfeer van de scènes versterken: vallende soldaten, dreigende SS-pamfletten of prikkeldraadhekkens. Daarbij is er een golvende zee nagebouwd, waarin een boot omslaat en waarvan we de zeewind voelen. Acteurs racen op motoren rondom de tribune, verhoorkamers verdwijnen na een marteling in de lucht waarna langzaam een duin naar voren schuift waar gefusilleerd wordt.

En het publiek lijkt zich met dank te begeven in levensechte projecties op een deinende boot en later hoog in de lucht in een bommenwerper. Het lijkt cinema 2000 op de kermis wel. Alsof je midden in een film zit.

Het is geweldig indrukwekkend totaaltheater en het knappe is dat het decorspektakel telkens ten dienste van de inhoud staat.

Door de integere regie van Theu Boermans is het een oprechte, ontroerende en toneelmatige voorstelling geworden. Groots qua uiterlijk, intiem en geloofwaardig in het

spel.

Oké, er zijn een paar schoonheidsfoutjes: de tweede helft is nog wat traag en niet alle liedjes zijn even noodzakelijk. Maar fijn is dat de liedjes niet met grootse uithalen worden gezongen. Het zijn acteurs die oprecht zingen. Soms nog iets té wiebelig en zacht, maar altijd geloofwaardig.

De cast bestaat uit sterke acteurs. Matteo van der Grijn (Erik) is de perfecte, gevoelige macho, met een fijne popsound in zijn stem. Catherine ten Bruggencate is zeer innemend als standvastige én breekbare koningin Wilhelmina – met gevoel voor humor. De muziek (Tom Harriman) wisselt van spannende grootse film-orchestmuziek tot een intiem combo of een eenzame piano met spaarzame begeleidingsnoten. Ook hier telkens precies waar de emoties van de scènes om vragen.

Door de combinatie van deze nooit eerder vertoonde grootse decoropzet en het aangrijpende intieme spel, wars van sentimentaliteit, schrijft de 'Soldaat van Oranje' theatergeschiedenis. Een topprestatie.

Bianca Bartels

Het publiek draait
van set naar set en
komt ogen te kort

Een golvende zee is nagebouwd, waarin een boot omslaat.

FOTO JORIS VAN BENNEKOM